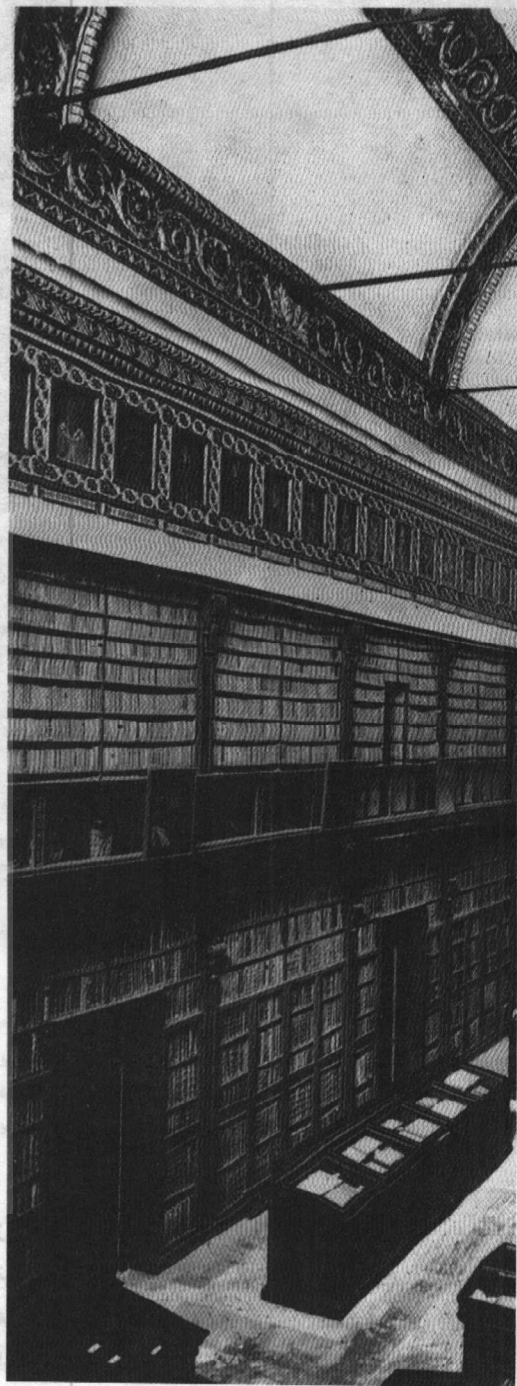

... میراث شکننده ...

نوشته خوان کارلوس لانگ لوپس

بخش قدیمی کتابخانه آمبروزی در میلان ایتالیا که در بمباران ۱۹۴۳ همراه با ۵۰/۰۰۰ جلد کتاب نابود شد.

«تولید کنندگان» و «مصرف کنندگان» بی نظیر و بی مانند نسخ خطی در سده های نوزدهم و بیستم خیر از انفجار خلق آثار ادبی و نوشتاری می دهند.

توده دفترچه ها، یادداشتهای سردستی، طرحها و نتهای موسیقی که ماترک پدیدآورندگان آنها برای ما است، در حکم میراثی فوق العاده گونه گون است. آنها گواه عمری فعالیت فشرده فکری و بیان آفریننده ای هستند که دورنمای جدید را ترسیم می کنند و مهر خود را بر مردم سده بیست و یکم و بعد از آن خواهند کوبید.

مطالعه سیستماتیک نسخ خطی اصلی درک ما را از ادبیات معاصر غنی خواهد کرد. متخصصان را قادر خواهد ساخت تا با به کار گرفتن نوعی اشعه ایکس از فعالیت های نویسنده مسیر خلق اثر را پیگیری نمایند.

بدبختانه این خطر وجود دارد که بیشتر این اسناد و مدارک فرصت کمتری برای بقا نسبت به آثار خطی قدیمتر دارند. این اسناد و مدارک از جهات مختلف در خطر نابودی هستند. به عنوان مثال، از نیمه سده پیشین خمیر چوب ماده اصلی ساختن کاغذ بود. فراورده نهائی رو به زردی می گذاشت و شکننده و فسادپذیر می گردید، از این رو عمر آثار خطی را امروزه بین سی تا پنجاه سال برآورد می کنند. در صورتی که از کاغذ کاربن و موادی که در مقابل نور حساسیت دارند در آثار خطی استفاده شده باشد حفظ و نگهداری به مراتب مشکلتر می شود.

پاره ای از جوهرها حاوی ترکیبات اسیدی هستند که کاغذ را می خورند؛ بعضی دیگر از جوهرها حل شدنی هستند و در اثر رطوبت رقیق تر می شوند. انواع جدید قلمها و مدادها با روشهای خاص حفظ و نگهداری سر ناسازگاری دارند.

اثرات آلودگی هوا در شهرهای بزرگ، جایی که موزه ها، کتابخانه ها و آرشیوها متمرکز شده اند، تهدیدات سنتی حاصل از نور نامناسب، رطوبت، و شرایط جوی ناسازگار را در هم می آمیزد. با رشد تحقیقات تاریخی و ادبی، نسخه های خطی بیشتر مورد استفاده قرار گرفته اند. اینها مسئله حفظ و نگهداری بیشتری را مطرح می کنند.

به منظور بررسی این مشکل چندین گردهمایی بین المللی برگزار گردیده است که مهمترین آنها سمپوزیوم حفظ میراث نوشتاری سده بیستم بود که به درخواست یونسکو از طرف سازمان غیر دولتی ALLCA در سپتامبر ۱۹۸۷ در پاریس برگزار شد و

در آن کارشناسان بیست و نه کشور شرکت کردند. این گردهمایی ها به این نتیجه رسیدند که میراث ذیقیمت نسخه های خطی در سراسر جهان در شرف نابودی هستند و اقداماتی فوری بایستی انجام پذیرد. آنچه از این گردهمایی ها حاصل شد پیشنهاد تنظیم سیاهه ای بود در سطح ملی یا بین المللی، بعنوان گام نخستین، این سیاهه ها این امکان را فراهم می آوردند که هویت و موقعیت نسخه های خطی را که حفظ و مراقبت از آنها از الویت خاصی برخوردار بودند بشناسیم. ضروری است وضعیت حفظ و نگهداری آنها تقویم و ارزیابی و فعالیتهایی که برای حمایت از آنها لازم است برآورد شود. همزمان با این اقدام، بایستی فعالیتهای اختصاصی موجود نیز تنظیم و صورت برداری گردد. این اقدامات اولیه کشور صاحب نسخه های خطی

را به جامعه بین المللی که همکاری فعال آن پیش از پایان سده حاضر امری ضروری است می کشاند. اشکال گوناگونی از این فعالیتهای به ذهن متبادر می گردد، از جمله بهم پیوستن فعالیتهای مراقبت و نگهداری، تبادل اطلاعات، مستحکم کردن شالوده ها و زیربنای در سطح ملی و بین المللی، استاندارد کردن روشهای فهرست نویسی، استفاده از تکنیک های تکثیر مایکرو و ایجاد نظامی بین المللی به منظور مبادلات این نسخه های تکثیر شده.

هنوز هیچ راه حل معین بین المللی برای حفظ و نگهداری نسخه های خطی پذیرفته نشده است، و کارشناسان به این نتیجه رسیده اند که وسایل مناسب برای حمایت از آنها هرچه سریعتر بایستی طراحی شود.

بنابراین، حفظ و نگهداری نسخه های خطی معاصر می تواند مهمترین زمینه همکاری فرهنگی بین المللی به حساب آید. ■

خوان کارلوس لانگ لوپس، هنرمند آرژانتینی که سالها مدیریت «صندوق بین المللی ارتقای فرهنگ» (وابسته به یونسکو) را برعهده داشت و اکنون عضو «کمیته دبیران مجموعه آرشیوها» است.